

Nr 27

Socialförsäkringsutskottets betänkande i anledning av motioner angående vidgande rätt till ersättning enligt lagen om allmän försäkring för resor.

Motionerna

I detta betänkande behandlas

motionen 1973:156 av herr Lindberg m. fl. (s), vari hemställs att riksdagen beslutar att hos Kungl. Maj:t begära sådan revidering av gällande bestämmelser för utgivande av reseersättning från den allmänna försäkringen, att resa till och från s. k. väntehem bestrides även om den företas på annat sätt än med allmänna kommunikationsmedel,

motionen 1973:158 av herr Ringaby m. fl. (m), vari hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t anholder om sådan ändring i sjukreseförordningen (kungl. förordningen den 25 maj 1962, nr 385) att reseersättning utgår efter samma grunder som gäller inom den allmänna sjukvården även vid besök hos privatpraktiserande läkare,

motionen 1973:159 av herr Ångström m. fl. (fp), vari hemställs att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om förslag till sådan ändring av 2 kap. 5 §. lagen om allmän försäkring att resor till ortopedisk verkstad, bandagist och för erhållande av hörapparat kan betalas den försäkrade, när åtgärden står i överensstämmelse med av läkare tidigare utfärdade ordinationer,

motionen 1973:899 av herr Karlsson i Huskvarna (s), vari hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t anholder om översyn av bestämmelserna gällande reseersättning vid utprovning av ortopediska hjälpmedel,

motionen 1973:1126 av fröken Andersson i Stockholm m. fl. (c), vari hemställs att riksdagen beslutar att patient skall erhålla ersättning från allmän försäkring för s. k. permissionsresor från sjukhus i enlighet med vad i motionen anförts,

motionen 1973:1129 av herr Eriksson i Arvika (fp), vari hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär översyn av kungörelsen (1971:277) med tillämpningsföreskrifter till sjukreseförordningen i syfte att få till stånd en höjning av kilometerersättningen vid sjukresa med privatbil.

Utskottet har inhämtat yttranden över motionerna 1973:156 och 1973:1126 från riksförsäkringsverket, Landstingsförbundet och Försäkringskasseförbundet.

Gällande bestämmelser

Enligt 2 kap. 5 §. lagen om allmän försäkring (AFL) äger försäkrad som åtnjutit läkarvård eller sjukhusvård rätt till ersättning för resor i

samband med vården. Detsamma gäller försäkrad som vid sjukdom erhållit tandläkarvård vid centralpoliklinik, tandläkarhögskola eller allmänt sjukhus. Däremot utgår inte reseersättning vid mödratandvård.

Genom en år 1971 företagen ändring i 2 kap. 6 § AFL har införts rätt till ersättning för resekostnader även i vissa andra fall. Det gäller *dels* resor i samband med sådan vård och behandling, som är ersättningsgill enligt redan förut gällande bestämmelser, nämligen konvalescentvård, sjukgymnastisk behandling, viss annan fysikalisk terapi och foniatrisk behandling, *dels* resor i samband med vård som vid sjukdom meddelats av distriktssköterska eller distriktsbarnmorska. Bestämmelser härom finns intagna i 1, 2 och 6 §§ kungörelsen (1962:387) angående ersättning enligt AFL för vissa utgifter för vård eller behandling i anledning av sjukdom.

De närmare bestämmelserna rörande reseersättning meddelas i förordningen (1962:385) angående ersättning för sjukresor enligt AFL (sjukreseförordningen) och kungörelsen (1962:386) med tillämpningsföreskrifter till sjukreseförordningen (sjukresekungörelsen). Dessa bestämmelser kompletteras med föreskrifter som utfärdats av riksförsäkringsverket.

Enligt 2 § sjukresekungörelsen får resekostnadsersättning utges högst efter det billigaste, vanligen förekommande färdssätt som kunnat användas med hänsyn till den sjukas tillstånd. Vid resa med privatbil beräknas resekostnaden till 25 öre per kilometer.

Enligt 2 § sjukreseförordningen får reseersättning vid besök hos privatpraktiserande läkare i princip ej utges med högre belopp än som skulle ha utgått vid besök hos den provinsialläkare eller stadsdistriktsläkare, inom vars distrikt den försäkrade vistas. I vissa undantagsfall — såsom t. ex. då den försäkrade varit i trängande behov av läkarvård men inte kunnat anträffa nyssnämnda läkare — utges ersättning för resekostnaden intill kostnaden för resor till och från närmaste allmänna sjukhus, där erforderlig vård kunnat beredas den försäkrade.

1961 års sjukförsäkringsutrednings förslag m. m.

1961 års sjukförsäkringsutredning behandlade i sitt betänkande Ersättning vid vissa sjukvårdande åtgärder och sjukresor (SOU 1970:56) dels frågor om ersättning för försäkrads utgifter för konvalescentvård och viss annan sjukvårdande behandling än läkarvård, dels frågor om ersättning för sjukresor.

I fråga om *vårdkostnader* föreslogs vidgade möjligheter till ersättning inom nyssnämnda områden. Enligt utredningens förslag skulle rätten till ersättning för vårdkostnader omfatta förutom de fall där vårdkostnaden var ersättningsgill enligt redan gällande bestämmelser — dvs. konvalescentvård, sjukgymnastisk behandling, viss annan fysikalisk behandling och foniatrisk behandling — bland annat sådan behandling som ges av arbetsterapeuter, bandagister och hörselvårdsassistenter. Som förutsättning för att ersättning skulle utgå inom ramen för den allmänna

försäkringen angavs att behandlingen skulle ha föranletts av sjukdom och föreskrivits av läkare samt att den som skulle ge behandlingen tillhörde personal som var underkastad tillsyn av offentlig sjukvårdsmyndighet.

När det gällde *sjukresor* föreslog utredningen att ersättning skulle utges för resekostnader i samband med sådana behandlingar, där rätt till ersättning för vårdkostnaden förelåg enligt gällande bestämmelser. Därutöver föreslog utredningen att rätt till resekostnadsersättning skulle införas vid andra sjukvårdande behandlingar, i fråga om vilka utredningen föreslagit rätt till ersättning för vårdkostnaden.

I fråga om *reseersättning vid besök hos privatpraktiserande läkare* föreslog utredningen att ersättningen alltid skulle kunna beräknas på belopp som högst motsvarade resekostnaden vid besök på närmaste allmänna sjukhus. Vidare föreslogs att försäkrad som hänvisats till privatpraktiserande läkare med specialistkompetens skulle få reseersättning beräknad på ett belopp som högst motsvarade kostnaden för resa till närmaste offentliga vårdenhet där specialiteten var företrädd.

Sjukförsäkringsutredningen diskuterade också frågan om höjning av *ersättningen för resa med privatbil*. Utredningen erinrade därvid om att kilometerersättningen om 25 öre hade tillkommit efter avvägning mellan de rörliga kostnaderna för egen bil och utgifterna för dyrare färdmedel och att syftet med denna konstruktion var att förmå de försäkrade att avstå från resa med dyrare färdmedel även i de fall detta var försvarligt. Utredningen föreslog att privatbil generellt skulle godtas som billigaste färdmedel och underströk att det med hänsyn härtill fanns anledning att iaktta viss återhållsamhet vid beräkningen av vad som skulle anses vara faktiska rörliga kostnader vid fastställande av kilometerersättningen. Utredningen stannade för att kilometerersättningen om 25 öre skulle bibehållas oförändrad.

Som ovan nämnts genomfördes år 1971 sjukförsäkringsutredningens förslag i fråga om reseersättning vid konvalescentvård, sjukgymnastisk behandling, fysikalisk terapi och foniatrisk behandling. I propositionen angående dessa lagändringar (prop. 1971:94) förklarade departementschefen (s. 27) att det inte var möjligt att ta ställning till utredningens förslag rörande vårdkostnader förrän efter överläggningar med sjukvårdshuvudmännen. I propositionen behandlades således endast frågor om reseersättning. I dessa frågor anslöt sig departementschefen till utredningens förslag. Han underströk därvid att rätten till ersättning för sådana kostnader enligt förslaget i princip förutsatte att utgiften för själva vården var ersättningsgill och uttalade att en sådan begränsning även enligt hans mening var motiverad med hänsyn till behovet av att hålla reseförmånerna inom sjukförsäkringens allmänna ram. Den av departementschefen förordade utvidgningen av rätten till ersättning för resekostnader genomfördes lagtekniskt på det sättet att det genom en utvidgning av bemyndigandet i 2 kap. 6 § AFL anförtröddes åt Kungl. Maj:t att meddela föreskrifter om rätt till ersättning för resekostnader i samband med sådan vård.

Tidigare riksdagsbehandling

Riksdagen har under senare år vid ett flertal tillfällen behandlat motioner rörande ersättning för resor i samband med sådan vård eller behandling, som inte är att hänföra till läkarvård, tandläkarvård eller sjukhusvård.

Vid 1962 års riksdag väcktes en motion med krav på rätt till reseersättning vid inprovning eller utbyte av ortopediska hjälpmedel även i de fall då läkare inte medverkade. Andra lagutskottet fann i sitt av riksdagen godkända utlåtande 1962:20 lämpligt att frågan gjordes till föremål för prövning av sjukförsäkringsutredningen. Riksdagens skrivelse överlämnades av Kungl. Maj:t till utredningen.

Under de följande åren väcktes ytterligare motioner ang. reseersättning vid ortopedisk behandling och motioner som syftade till att ersättning skulle utgå för resekostnader bl. a. i samband med behandling av hörselskador, även i de fall behandlingen utfördes av annan än läkare (2LU 1963:50, 1964:13, 1968:31). Samtliga motioner avslogs med hänvisning till den pågående utredningen.

Vid 1972 års riksdag väcktes återigen motioner med krav på översyn av bestämmelserna om reseersättning vid utprovning av ortopediska hjälpmedel. Socialförsäkringsutskottet fann i betänkandet 1972:9 det angeläget att frågan om sådan reseersättning så snart som möjligt skulle få en tillfredsställande lösning. Utskottet framhöll vidare följande.

Det av sjukförsäkringsutredningen framlagda förslaget i ämnet sammanhänger med frågan om ersättning för kostnaderna för själva behandlingen. Denna fråga är i sin tur beroende av andra frågor rörande sjukförsäkringen. Enligt vad utskottet inhämtat kommer en översyn av hithörande ersättningsfrågor att företas så snart den utredning som behandlar ersättningssystemet vid privatläkarvård framlagt sitt betänkande. I avvaktan på den allmänna översyn av ersättningsfrågorna som sålunda kommer att företas finner utskottet inte skäl att frångå den hittills gällande principen att ersättning för resekostnader utgår endast i samband med ersättningsgill sjukvård.

Utskottet avstyrkte följaktligen motionerna. Riksdagen godtog utskottets förslag.

I samband med propositionen 1971:94 behandlade riksdagen en motion (1971:1446) i vilken yrkats att det även vid vård meddelad av privatpraktiserande läkare skulle utgå reseersättning i enlighet med sjukförsäkringsutredningens förslag. Socialförsäkringsutskottet fann i sitt av riksdagen godkända betänkande (SfU 1971:30) att det inte kunde anses lämpligt att införa ändrade regler för resekostnadsersättning i samband med vård meddelad av privatpraktiserande läkare eftersom ersättningssystemet vid sådan vård ännu var föremål för utredning. Utskottet har från riksförsäkringsverket inhämtat att utredningsuppdraget rörande ersättning vid privatläkarvård beräknas vara avslutat under innevarande år.

Vid 1972 års riksdag begärdes i en motion (1972:967) en översyn av reglerna angående kilometerersättningen vid sjukresa med privatbil i syfte att ersättningen skulle höjas. Socialförsäkringsutskottet avstyrkte i sitt av riksdagen godkända betänkande (SfU 1972:9) motionen under hänvisning till de avdragsmöjligheter som förelåg vid inkomsttaxeringen och till statstjänstemännens bilersättning vid tjänsteresor samt till sjukförsäkringsutredningens ställningstagande i denna fråga.

Enligt riksskatteverkets anvisningar för 1973 års taxering (Meddelanden från riksskatteverket 1972 serie 1 nr 8:5) bör, i de fall förutsättningar föreligger för avdrag för bilkostnader vid användning av egen bil för resor till och från arbetsplatsen, sådant avdrag medges med 34/öre/km vid körsträckor t. o. m. 1 000 mil/år och med 21 öre vid körsträckor däröver.

Enligt de för statstjänstemän gällande bestämmelserna om ersättning för resa med egen bil uppgår ersättningen per kilometer — bortsett från de nordligaste länen — till 50 öre vid en körlängd t. o. m. 700 mil/år, till 35 öre vid körlängder däröver t. o. m. 1 500 mil/år och till 28 öre vid längre körsträckor.

Remissyttranden

Riksförsäkringsverket och Försäkringskassaförbundet avstyrker bifall till motionerna. Landstingsförbundet tillstyrker bifall till dessa.

I fråga om motionen 1973:156 framhåller riksförsäkringsverket att förhållandena i det enskilda fallet som hittills bör vara avgörande för frågan, efter vilket färdmedel reseersättningen skall beräknas. Verket kan därför inte tillstyrka att reseersättning generellt skall utgå för utgift för resa med annat än reguljärt trafikmedel. Liknande synpunkter anförs av Försäkringskassaförbundet, som dessutom understryker att någon regel om att ersättning för resor med t. ex. taxi skall ersättas endast om den påbörjats sedan värkarna satt in inte finns bland de bestämmelser som reglerar försäkringskassornas bedömning. Försäkringskassaförbundet påpekar vidare att verket genom ett nyligen fattat beslut understrukt vikten av att kassorna skall vara generösa i sin bedömning vad gäller resor till väntehem. Landstingsförbundet framhåller att förlossningsvården koncentrerats till större enheter, vilket haft vissa mindre gynnsamma konsekvenser för den enskilde patienten, samt att ett bifall till motionen inte torde medföra högre utan snarare lägre reseersättningsutgifter i varje enskilt ersättningsärende för den allmänna försäkringen. Jämförelsen görs därvid med de kostnader som skulle förkomma vid resa till BB direkt från bostaden.

I fråga om yrkandet i motionen 1973:1126 anför riksförsäkringsverket i huvudsak följande.

Vid tillämpning av bestämmelserna rörande reseersättning i samband med sjukhusvård har verket intagit den ståndpunkten att ersättning kan komma ifråga endast för intagningsresa och för återresa från sjukhuset i anledning av ett och samma fortlöpande vårdbehov. Den omständigheten att det under vårdtiden förekommer avbrott i inskrivningen på sjukhuset som ej grundar sig på ändringar i vårdbehovet har inte ansetts böra

föranleda att uppkommande resekostnader skall ersättas av försäkringen. Verkets uppfattning i fråga om sådana kortvariga avbrott i vården har godtagits av försäkringsdomstolen i ett flertal domar, bl. a. i en från 1971-02-11 (dnr 257/1970). I klarläggande syfte och i samråd med Svenska landstingsförbundet meddelade verket 1970-04-14 de allmänna försäkringskassorna, att resekostnader i samband med permission från sjukhusvård inte skall ersättas av kassorna när någon förändring av vårdbehovet inte föreligger. Detta skulle gälla även om patient vid permission utskrivs från sjukhuset, s. k. utskrivningspermission.

Landstingen lämnar i vissa fall ersättning för permissionsresor, som här avses. I cirkulär nr AC 43/1969 och AC 25/1970, utfärdade 1969-12-19 respektive 1970-07-08, har Svenska landstingsförbundet meddelat landstingens förvaltningsutskott vissa riktlinjer i fråga om ersättning för resor vid permission i slutenvård. När permission lämnas på vissa kliniker under sjukhusets direkta medverkan (t. ex. stängning av avdelning under veckoslut på grund av tillfällig personalbrist), bör huvudmannen enligt riktlinjerna fatta beslut om i vilken utsträckning patients permissionsresor skall ersättas. Har patienten fått permission på egen begäran skall han dock enligt dessa riktlinjer själv svara för sina resekostnader. Riksförsäkringsverket finner det angeläget att vid långvariga sjukhusvistelser patienten ges tillfälle att tillbringa veckoslut i sin hemmiljö. Som framgår av det anförda har emellertid den i motionen väckta reseersättningsfrågan hittills ansetts vara ett problem som det bör ankomma på sjukhushuvudmannen att lösa. Så bör det vara även framgent. Verket avstyrker därför bifall till motionen.

Försäkringskasseförbundet anför liknande synpunkter i sitt remissyttrande.

Landstingsförbundet anför i sitt yttrande över motionen 1973:1126 bl. a. följande.

Landstingsförbundet genomförde i början av år 1971 en enkät i syfte att klarlägga sjukvårdshuvudmännens dittillsvarande erfarenheter av och kostnaderna för permissionsreseverksamheten. Av resultatet av denna kunde utläsas att huvudmännen vid denna tidpunkt hade för en meningsfull redovisning alltför kortvarig erfarenhet på området. Däremot framhölls på sina håll en skepsis till bl. a. det medicinska värdet av permissionsresor. Ur denna synpunkt kunde därför en restriktiv tillämpning vara att föredra. Man ifrågasatte vidare om det var möjligt att, vid individuell prövning av behovet av permissionsresor, åstadkomma några för berört sjukhus kostnadsbesparande effekter. Detta var naturligtvis inte fallet om någon enstaka patient respektive klinik/avdelning beviljades ersättning för permissionsresa. Motionärernas hemställan avser en lösning av frågan om ersättning för resekostnader i samband med permission inom ramen för lagen om allmän försäkring. Från aspekten att de allmänna försäkringskassorna, i motsats till sjukvårdshuvudmännen, förfogar över en mycket välutvecklad ersättningsadministration med lång erfarenhet av reseärenden är enligt förbundets mening förslaget relevant.

Utskottet

Resekostnadsersättning vid förlossningsvård

Enligt 2 kap. 5 § lagen om allmän försäkring (AFL) har försäkrad som åtnjutit läkarvård eller sjukhusvård rätt till ersättning för resor i samband med vården. Enligt tillämpningsföreskrifter gäller bl. a. följande. Företas sjukresa med fortskaffningsmedel som går i allmän trafik beräknas resekostnaden enligt för sådant fortskaffningsmedel gällande taxa. Används privatbil beräknas resekostnaden till 25 öre för kilometer. Ersättning för resekostnad får beräknas högst efter det billigaste, vanligen förekommande färd sätt som med hänsyn till den försäkrades tillstånd kunnat användas.

I motionen 1973:156 påpekas att förlossningsvården har centraliserats till de större sjukhusen. Vissa landsting har vidtagit åtgärder för att söka lindra de olägenheter som uppkommit genom att många försäkrade fått lång resväg till förlossningsavdelningarna. Som exempel härpå nämns i motionen att landstinget i Jämtlands län inrättat ett s. k. väntehem, där blivande mödrar med lång resväg till BB kan vistas viss tid före och efter förlossningen. För att förebygga en födsel under resa till BB kan den havande kvinnan åka till väntehemmet i god tid. I sådant fall utgår emellertid ersättning endast för färd med allmänna kommunikationsmedel. Motionärerna menar att en sådan resa är orimligt påfrestande för en kvinna i långt framskriden graviditet och hemställer därför om sådan ändring av gällande ersättningsregler att resa till och från väntehem kan bekostas av försäkringen även om den företas på annat sätt än med allmänna kommunikationsmedel.

Riksförsäkringsverket påpekar i sitt remissyttrande att försäkringskassorna i de fall, då taxi eller privatbil begagnats vid resa till och från läkare eller sjukvårdsinrättning, alltid prövar om den sjukes tillstånd påkallat sådant färdmedel. Vid denna prövning tillmäts den sjukes hälsotillstånd den största betydelse. Om det kan antas att detta skulle ha försämrats om den sjuke begagnat ett billigare färd sätt än exempelvis bil torde ersättning alltid beräknas för sådant färdmedel. Verket framhåller vidare att försäkringskassorna i förevarande fall inte torde tillämpa bestämmelserna så, att ersättning för ambulans eller bil endast utges då transport påbörjats sedan värkarna satt in. Verket understryker att väsentligt för bedömningen är vilket färdmedel den remitterande läkaren eller sköterskan tillstyrkt från medicinsk synpunkt. Enligt verkets uppfattning bör som hittills förhållandena i det enskilda fallet vara avgörande för frågan efter vilket färdmedel reseersättningen skall beräknas. Verket avstyrker därför bifall till motionen.

Försäkringskasseförbundet intar samma ståndpunkt i sitt remissyttrande och påpekar att riksförsäkringsverket genom ett nyligen fattat beslut understrukit att kassorna bör vara generösa i sin bedömning av ärenden som gäller resor till väntehem.

Landstingsförbundet tillstyrker i sitt remissyttrande bifall till motionen med motiveringen att den allmänna försäkringen i de aktuella fallen

totalt sett inte torde åsamkas högre, utan snarare lägre, reseersättningsutgifter än om resan till BB företagits direkt från vederbörandes bostad.

Utskottet finner mot bakgrund av vad riks försäkringsverket anfört att förhållandena i det enskilda fallet bör vara avgörande för frågan hur reseersättning skall beräknas. Enligt utskottets uppfattning kan det inte vara rimligt att generellt beräkna reseersättning för viss vård på det sätt motionärerna föreslagit. Härtill kommer att syftet med motionen redan torde ha uppnåtts genom ovan nämnda avgörande av riks försäkringsverket, där vikten av generös bedömning i hithörande fall understrukits. Utskottet avstyrker med det anförda bifall till motionen 1973:156.

Resekostnadsersättning vid besök hos privatpraktiserande läkare

Såsom framgår av den inledningsvis lämnade redogörelsen föreslog sjukförsäkringsutredningen att reseersättning vid besök hos privatpraktiserande läkare alltid skulle beräknas på belopp som motsvarade högst resekostnaden vid besök på närmaste allmänna sjukhus. Utredningen föreslog därjämte att försäkrad som hänvisats till privatpraktiserande läkare med specialistkompetens skulle få reseersättning beräknad på ett belopp som motsvarade högst kostnaden för resa till närmaste offentliga vårdenhets där specialiteten var företrädd. Utredningens förslag avvisades emellertid i propositionen 1971:94 med hänvisning till att ersättnings-systemet vid vård meddelad av privatpraktiserande läkare var föremål för utredning och att det därför inte kunde anses lämpligt att införa ändrade regler för resekostnadsersättning vid sådan vård. Riksdagen anslöt sig vid sin behandling av propositionen till Kungl. Maj:ts bedömning.

I motionen 1973:158 yrkas sådan ändring i sjukreseförordningen att reseersättning vid besök hos privatpraktiserande läkare kan utgå efter samma grunder som gäller inom den allmänna sjukvården.

Utskottet har inhämtat att utredningsuppdraget angående privatläkarevården skall slutföras under hösten 1973. Vid sådant förhållande bör enligt utskottets mening riksdagen vidhålla sin tidigare ståndpunkt i frågan. Utskottet avstyrker därför motionen 1973:158.

Resekostnadsersättning vid ortopedisk vård m. m.

Enligt 2 kap. 5 § lagen om allmän försäkring har försäkrad som åtnjuter läkarvård eller sjukhusvård rätt till ersättning för resor i samband med vården. Efter en lagändring 1971 utgår därjämte i vissa fall ersättning för resor i samband med annan vård eller behandling i anledning av sjukdom. Det gäller dels sådana fall, där själva vården är ersättningsgill enligt av Kungl. Maj:t utfärdade bestämmelser, nämligen konvalescentvård, sjukgymnastisk behandling och vissa andra s. k. sjukvårdande behandlingar, dels vård hos distriktssköterska och distriktsbarnmorska.

I motionerna 1973:159 och 1973:899 framläggs förslag som syftar till att rätten till reseersättning utvidgas till att omfatta vissa fall, där

ersättning för själva behandlingen nu inte utgår inom ramen för den allmänna försäkringen. I motionen 1973:159 yrkas sålunda att riksdagen hos Kungl. Maj:t hemställer om förslag till sådan ändring av gällande bestämmelser, att resor till ortopedisk verkstad, bandagist och för erhållande av hörapparat kan betalas den försäkrade, när åtgärden står i överensstämmelse med av läkare tidigare utfärdade ordinationer. I motionen 1973:899 hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om översyn av bestämmelserna gällande reseersättning vid utprovning av ortopediska hjälpmedel.

Frågan om ersättning för resor i samband med s. k. sjukvårdande behandlingar togs upp av 1961 års sjukförsäkringsutredning i dess slutbetänkande. Utredningen, som föreslog att ersättning skulle utgå för ortopedisk behandling och behandling utförd av arbetsterapeuter, bandagister, hörselvårdsassistenter m. fl., föreslog också att resor i samband med sådan behandling skulle bli ersättningsgilla. Rätt till ersättning för resekostnader förutsatte enligt utredningens förslag i princip att själva behandlingen var ersättningsgill.

I den proposition (prop. 1971:94) som byggde på utredningens betänkande behandlades endast frågor om reseersättning. Departementschefen anslöt sig därvid till den av utredningen fastlagda principen att rätten till sådan ersättning bör förutsätta att utgiften för vården är ersättningsgill. Han menade att en sådan begränsning var motiverad med hänsyn till behovet att hålla reseförmåner inom sjukförsäkringens allmänna ram. Mot bakgrund härav framlades förslag om utvidgning av reglerna om resekostnader endast i fråga om sådan vård och behandling, som var ersättningsgill enligt gällande bestämmelser.

Socialförsäkringsutskottet behandlade vid förra årets riksdag två motioner om resekostnadsersättning vid ortopedisk vård m. m. Utskottet framhöll därvid (SfU 1972:9) angelägenheten av att frågan om reseersättning i samband med sådana behandlingar som åsyftades i motionerna så snart som möjligt fick en tillfredsställande lösning men påpekade samtidigt att sjukförsäkringsutredningens förslag i ämnet sammanhänge med frågan om ersättning för kostnaderna för själva behandlingen. Denna fråga var i sin tur beroende av andra frågor rörande sjukförsäkringen. I avvaktan på resultatet av den översyn av ersättningssystemet inom privatläkarvården som pågick inom privatpraktikerutredningen fann utskottet inte skäl frånga principen att ersättning för resekostnader bör utgå endast i samband med ersättningsgill sjukvård. Utskottet avstyrkte därför motionerna och riksdagen godkände utskottets betänkande.

Utskottet finner i likhet med vad som uttalades föregående år det angeläget att frågan om reseersättning i samband med sådana behandlingar som åsyftas i motionerna snarast möjligt får en tillfredsställande lösning. Utskottet har, såsom tidigare nämnts, erfarit att den utredning som behandlar frågor rörande privatläkarvården skall slutföra sitt arbete innevarande höst. Med hänsyn till angelägenheten av att de i motionerna berörda frågorna så snart som möjligt löses tillstyrker utskottet så till vida bifall till motionerna att bestämmelserna gällande reseersättning vid

utprovning av ortopediska hjälpmedel görs till föremål för översyn vid lämpligt tillfälle sedan utredningsuppdraget angående privatläkarvården avslutats. Utskottet utgår från att även övriga i motionen 1973:159 berörda frågor kommer att beaktas vid denna översyn. Med det anförda anser utskottet sig ha besvarat motionerna.

Kostnadsersättning för s. k. permissionsresor

Som tidigare nämnts har försäkrad som åtnjutit läkarvård eller sjukhusvård rätt till ersättning för resor i samband med vården. Vid tillämpning av bestämmelserna utges ersättning endast för inagningsresa till och för återresa från sjukhuset i anledning av ett och samma fortlöpande vårdbehov.

I motionen 1973:1126 hemställs att riksdagen beslutar att patient skall erhålla ersättning från den allmänna försäkringen för s. k. permissionsresor mellan sjukhus och hemmet. Motionärerna anser att permissionsresorna har så positiva konsekvenser att det inte skulle leda till någon total kostnadsökning för samhället om dessa resor ersattes från den allmänna försäkringen.

Riksförsäkringsverket har i sitt remissyttrande framhållit att verket i samråd med Landstingsförbundet meddelat försäkringskassorna, att permissionsresor i samband med sjukhusvård inte skall ersättas av kassorna i de fall då någon förändring av vårdbehovet inte föreligger. Verket påpekar vidare att Landstingsförbundet meddelat landstingens förvaltningsutskott vissa riktlinjer i fråga om ersättning för resor av detta slag, innebärande bl. a. att när permission lämnas under sjukhusets direkta medverkan sjukvårdshuvudmannen bör fatta beslut om och i vad mån permissionsresorna skall ersättas. Enligt verkets uppfattning bör det även framgent ankomma på sjukvårdshuvudmännen att lösa reseersättningsfrågan. — Försäkringskasseförbundet har i sitt remissyttrande gett uttryck åt samma uppfattning.

Landstingsförbundet påpekar i sitt remissyttrande bl. a. att vissa huvudmän uttalat skepsis mot det medicinska värdet av permissionsresor och att huvudmännen ifrågasatt om det är möjligt att vid individuell prövning åstadkomma några kostnadsbesparande effekter. Förbundet finner motionärernas förslag vägande med hänsyn till att försäkringskassorna — i motsats till huvudmännen — förfogar över en väl utvecklad ersättningsadministration med lång praktisk erfarenhet.

Utskottet anser i likhet med motionärerna, att de s. k. permissionsresorna kan ha en positiv inverkan på den sjukes fortsatta rehabilitering och att permissionerna kan medföra personal- och kostnadsbesparingar för sjukhusen. Genom Landstingsförbundets rekommendationer till huvudmännen synes emellertid det av motionärerna framställda yrkandet redan vara i viss utsträckning tillgodosett. Som riksförsäkringsverket påpekat bör — särskilt mot bakgrunden av att kostnadsbesparingarna till följd av permissionerna kommer huvudmännen till del — det liksom hittills ankomma på sjukhushuvudmännen att lösa den i motionen

aktualiserade frågan. Med det anförda avstyrker utskottet bifall till motionen 1973:1126.

Kilometerersättningen vid sjukresa med privatbil

I motionen 1973:1129 hemställs om en översyn av bestämmelserna rörande kilometerersättningen vid sjukresa med privatbil i syfte att få till stånd en höjning av ersättningen. Motionären påpekar att reseersättningen till statstjänstemännen höjts ett flertal gånger under de 13 år som ersättningen för sjukresor med privatbil varit oförändrad och att möjligheterna till avdrag för resor med bil mellan bostad och arbetsplats också ändrats i takt med de ökade kostnaderna. På grund härav och då en höjning av reseersättningen sannolikt inte skulle innebära några totalt sett ökade utgifter för den allmänna försäkringen bör enligt motionärens uppfattning en sådan höjning komma till stånd.

Socialförsäkringsutskottet behandlade vid förra årets riksdag en motion om kilometerersättningen vid sjukresor med privatbil. Utskottet påpekade då (SfU 1972:9) att den gällande ersättningen om 25 öre/km varit oförändrad sedan 1960 och att de beräknade kostnaderna för bilresor räknats upp i andra sammanhang, t. ex. när det gällde ersättning till statstjänstemän för bilresor i tjänsten och de vid inkomsttaxeringen medgivna avdragen för resor till och från arbetsplatsen. Även om det med hänsyn härtill kunde te sig befogat att höja ersättningen, var det enligt utskottets mening inte utan vidare givet att en höjning var motiverad. Det kunde nämligen göras gällande att den medgivna ersättningen från början varit väl högt tilltagen. På grund härav och mot bakgrund av jämförelser med de avdrag som medgavs vid inkomsttaxeringen samt bilersättningen till statstjänstemän vid tjänsteresor fann utskottet inte den ersättning som utgick vid sjukresor anmärkningsvärt låg. Utskottet avstyrkte därför motionen.

Sedan utskottet föregående år tog ställning till frågan om en höjning av kilometerersättningen vid sjukresor med privatbil har ersättningen till statstjänstemän för resa med egen bil höjts med ett öre per kilometer. Av riksskatteverkets anvisningar för 1973 års taxering framgår därjämte att även avdragsbeloppet för bilkostnader vid användning av egen bil för resor till och från arbetsplatsen såvitt avser körsträckor t. o. m. 1 000 mil/år höjts med ett öre jämfört med föregående år. Vid körsträckor över 1 000 mil/år är emellertid det medgivna avdragsbeloppet oförändrat, dvs. 21 öre/km. Det bör i detta sammanhang påpekas att även bensinpriset höjts.

Utskottet kan vid en jämförelse mellan den kilometerersättning som utgår vid sjukresor med privatbil och de avdrag som medges vid inkomsttaxeringen resp. den bilersättning som statstjänstemän erhåller inte finna att ersättningen vid sjukresor framstår som anmärkningsvärt låg. Det förhållandet att avdraget vid inkomsttaxeringen och ersättningen till statstjänstemännen höjts i viss mindre omfattning sedan utskottet föregående år prövade denna fråga föranleder inte ändring i utskottets

ställningstagande. Utskottet avstyrker därför bifall till motionen 1973:1129.

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet

att riksdagen

beträffande resekostnadsersättning vid förlossningsvård

1. avslår motionen 1973:156,

beträffande resekostnadsersättning vid besök hos privatpraktiserande läkare

2. avslår motionen 1973:158,

beträffande resekostnadsersättning vid ortopedisk vård m. m.

3. med anledning av motionerna 1973:159 och 1973:899 i skrivelse till Kungl. Maj:t begär att frågan om resekostnadsersättning vid ortopedisk vård utreds vid lämpligt tillfälle sedan utredningsuppdraget angående privatläkarvården avslutats,

4. avslår motionerna 1973:159 och 1973:899 i den mån de inte kan anses besvarade genom vad utskottet ovan anført och hemställt,

beträffande kostnadsersättning för s. k. permissionsresor

5. avslår motionen 1973:1126,

beträffande kilometerersättningen vid sjukresa med privatbil

6. avslår motionen 1973:1129.

Stockholm den 6 november 1973

På socialförsäkringsutskottets vägnar

TORSTEN FREDRIKSSON

Närvarande: herrar Fredriksson (s), Lundberg (s), Karlsson i Ronneby (s), Magnusson i Nennesholm (c), Persson i Stockholm (s), Mundebo (fp), fru Håvik (s), fröken Pehrsson (c), herrar Marcusson (s), Björck i Nässjö (m)*, Olsson i Stockholm (vpk), Almgren (s)*, Andersson i Nybro (c)*, fröken Bergström (fp) och herr Andersson i Ljung (m).

* Ej närvarande vid betänkandets justering.